

Archivy a vzpomínky hraničářů

2/2020

rPS Cetviny

Kaplicko - roky okupace – roky válečné.

„V době bezprostředně následující po okupaci neuplynul den, aby do českých zemí nepříjíždělo množství vlaků a nákladních aut, které se v noci navracely do Německa plné válečné kořisti. Nic, co je z historie známo o loupeživých nájezdech barbarů, ať ze starověku nebo středověku, nic se nevyrovnalo loupení německých nacistů v Československé republice. Sebrali veškeré suroviny, obrovské zásoby obilí, průmyslové a zemědělské výrobky, prostě vše, na co přišli. Dále docházelo k masovým „nákupům“, a to jak ze strany německých úřadů, tak jednotlivců, kteří zaplavili zemi. Směnný kurz koruny byl speciálně upraven, aby byly tyto nákupy pro Němce výhodné.“

Dr. Edvard Beneš

Československý prezident

15.3.1939 - 06.00 hod. Německá armáda začala obsazovat zbytek okleštěného Československa. Jeden z hlavních směrů postupu německé armády do vnitrozemí Čech vedl ve směru Dolní Dvořiště, Kaplice, České Budějovice. Pamětníci tento den národní potupy nazývají „Škaredou středou“. Den to byl opravdu škaredý, vstup německých armád doprovázelo nevlídné sychravé počasí s padajícím mokrým sněhem. Operace měla název „Březnový vítr“ a velel jí generál Walter von Brauchitsch, zúčastnilo se jí 22 divizí o celkové síle 350 000 mužů. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo bylo už od 04.30 vyzýváno pražským rozhlasem, aby zachovalo klid, jako obvykle nastoupilo do práce a čekalo na další zprávy a generál Jan Syrový vydal zároveň rozkaz ke kapitulaci československé armády, proběhlo obsazení území zbytku Čech a Moravy bez větších problémů a došlo pouze k několika symbolickým projevům odporu. Obyvatelstvo německé národnosti v Sudetech i v dalších městech německá vojska nadšeně vítalo, neboť právě ono bylo tím hlavním oficiálním důvodem, proč k obsazení zbytku republiky došlo. Podle Adolfa Hitlera zde totiž panoval nesnesitelný teror proti německým soukmenovcům a Československo se nacházelo v rozkladu.

Zajímavý záznam z té doby, vlastně o měsíc později se nalézá v pamětní knize obce Cetviny

11.4.1939 První část zápisu hovoří o tom, že v Cetvinách blízko Herrenmühle se otevírá nový kamenolom, a že mnoho mužů z okolí tam nalezne práci. V Novohradských Horách jsou bohatá naleziště kvalitní žuly a traduje se mezi místním obyvatelstvem, že žula ze zdejších kamenolomů byla používána na stavby dokonce i v Berlíně. Mnozí kameníci v době okupace nacházeli lépe práci, protože německý průmysl potřeboval na stavby komunikací a dalších staveb více tohoto materiálu a podobných kamenolomů jakým byl ten u Cetvin bylo v Novohradských horách otevřeno ještě více.

Zajímavý je však i druhý zápis ze stejného dne: **„Začala druhá světová válka.“** Obyčejní, prostí lidé už začali stav ve společnosti vnímat jako válečný a to mnohem dříve než to přiznala oficiální historie s patřičným výkladem a odůvodněním.

1.9.1939 Přepadení Polska Německem, oficiálně začíná druhá světová válka, je vyhlášená mobilizace. Polsko je sice za 28 dní poraženo, ale i venkované pociťují následky válečné mašinérie. Je nařízeno zatemňování oken domů, benzín a oleje jsou prodávány pouze omezeně a ke slovu přichází poukázkový systém. Poukázky na pohonné hmoty, na ošacení, na obuv, na mýdlo. Potraviny jsou sice prodávány, ale jen na přiděl. Obilí na mouku si občané mohou nechat semlít, ale potřebují k tomu potvrzení od starosty obce, jinak mlynář obilí nesemele. Nově jsou zavedeny daně ze mzdy a daň obecní. Starostou Dolního Dvořiště je Paar, je jediným úředníkem a má plnou hlavu starostí. Pro každého občana musí vyhotovit evidenční karty, do kterých zapisuje jak nové daně, tak výdej lístků na potraviny, ošacení, obuv i mýdlo. Má toho už dost, je na vše sám a už na to nestačí, nervově se hroutí. Na šest měsíců je sice ze služby uvolněn, ale do úřadu se už nevrátí. Z příkazu zemského rady v Kaplici je do funkcí starosty pověřen řídicí učitel Franz Werany a Paar požádá o úplné uvolnění z funkce. Je mu vyhověno.

Sudečtí Němci začínají pociťovat následky válečné mašinérie Velkoněmecké říše. V srpnu je do německé armády odvedeno v Dolním Dvořišti 40 mužů. Rodinám sedláků, kteří byli odvedeni je vyplácena hospodářská pomoc a je vyplácena podpora rodinám, ze kterých muži odešli do války.

Nadcházející zima se ohlásila velmi tuhými mrazy. Už v prosinci jsou zaznamenávány teploty okolo - 28 °C, a mrazy nepolevují ani na počátku nového roku 1940. Vypadá to skoro tak, jako by příroda připravila pro německou armádu vhodné tréninkové podmínky na její příští válečné tažení proti SSSR. Podle záznamů kronikářů způsobil sníh a mráz velké škody v lesích. Zvěř se pro vysoký sníh nedostávala k potravě, zajíci ohryzávali nechráněné mladé stromky. Na Malši byl neobvykle silný led a v některých místech řeka zamrzla až na samé dno. Kritiku slízli i zaměstnanci revíru hraběte Buquoye, údajně zanedbali péči o zvěř, která v hojné míře hynula. Zima však trvala neobvykle dlouho a ještě před Velikonocemi 12.dubna padal sníh a tvořily se vysoké závěje. Sedláci museli vytáhnout saně, které měli už uloženy. Sníh padal dokonce i v květnu a z 3. na 4. května byly naměřeny teploty -5°C až -10°C, ze střech domů visely ledové rampouchy až metr dlouhé.

Funkce starosty obce nebyla určitě jednoduchá a zastupující starosta a zároveň řídicí učitel Werani požádal, na radu lékaře, o uvolnění z funkce starosty obce Dolní Dvořiště. Bylo mu vyhověno a novým starostou se stal sedlák Karl Schmied, který ale měl už k ruce sekretářku.

Stará kronika obce Dolní Dvořiště je celá psána německy kurentem a vznikla na základě Zemského prezidiálního dekretu z roku 1835. Kroniku založil dne 1. ledna 1836 vedoucí pozemkových knih městečka Dolní Dvořiště Leopold Wolf. Kronikáři do ní zapisovali dlouhých 105 let. Posledním kdo do kroniky psal, byl Gottfried Hopfler v roce 1941, který popisuje situaci na německo-ruské frontě. Informuje o tom, jak silná zima zastavila německý útok, jak se němečtí vojáci těžko vyrovnávají s klimatickými podmínkami ruské zimy, jak si musí hloubit v zemi hluboké úkryty, aby krutou zimu přežili. Neúspěch německé armády pak svaluje na otužilost ruských vojáků, kteří jsou na podobné podmínky zvyklí a po celou zimu znepokojují Němce svými výpady po celé frontě. Němečtí vojáci mají nedostatečnou výstroj, nemají hlavně teplé spodní prádlo ani teplé filcové zimní boty, hodně jich má omrzliny na

nohou. Němci organizují sbírky kožichů a jiného teplého oblečení. V Dolním Dvořišti se konala sbírka 27. prosince 1941. Obyvatelé nashromáždili 570 kusů teplého oblečení, nasbíraly také 100 kusů lahví, aby v nich mohl být posílán vojákům na frontu alkohol. Všichni dárci obdrželi za své dary diplom.

9.12.1944

„Toho dne o 14.00 hod. přistál nouzově na poli jižně od Dolního Dvořiště jeden čtyřmotorový americký bombardér s pětičlennou posádkou. Po přistání letadla přiběhli k němu místní Němci a ti začali posádce spílali a plivati do tváří. Posádka měla sebou větší zásoby kuřiva, čokolády a různé věci, které začala Němcům rozdávat. K letadlu se dostavil místní vedoucí NSDAP Jan Vohak a nařídil okamžité vrácení balíčků s tím, že jsou otrávené. Poté po vrácených balíčcích začal šlapat. Posádka letadla byla zajata a dopravována do Kaplice. Když nákladní auto s posádkou přijíždělo ke Skoronicím u Nové Hospody, nemohlo vzhledem k velkému kopci vyjet pro hladkost namrzlé silnice a proto nařídil krajský vedoucí NSDAP Strasser, který tuto akci řídil, aby americká posádka z auta vystoupila a pomohla do vrchu auto vytlačit. Když se podařilo auto na kopec vytlačit počali Strasser a Liendermeir na bezbrannou americkou posádku z revolveru střílet a ti byli zastřeleni. Ty vysvlékli ze šatů. Posádka pak byla zahrabána poblíž státní silnice u Nové Hospody a jejich hroby srovnány se zemí.“

V roce 2004 byla na zeď poutního kostela Panny Marie Sněžné ve Svatém Kameni umístěna pamětní deska se jmény členů posádky amerického bombardéru. O několik let později dne 22.4. 2010 byl na místě poprav amerických letců v katastru obce Zdíky, několik metrů od silnice E-55, odhalen nový pomník, který tragickou událost připomíná.

24.1.1945

Toho dne projížděl zdejším obvodem po železnici transport smrti, který převážel vězně z Osvětimi. Bylo to za krutého mrazu v otevřených vagonech. Jeli polonazí s tím, aby cestou umrzli. Těla umrzlých politických vězňů byla vyhazována podél tati. Z transportu smrti nachází se podél železniční tratě ve zdejším obvodě osm společných hrobů se 48 umučenými. (Četnická staniční kniha).

Ve dnech 17. - 21. ledna 1945 se rozhodlo vedení německého koncentráku Osvětim a pobočných táborů evakuovat na západ kolem 56 000 vězňů v pochodech a transportech smrti. Důvodem byl rychlý ofenzivní postup Rudé armády, která dne 27. ledna Osvětim-Březinka osvobodila a v něm 9 000 vězňů, kteří přežili.

Vlak smrti byl z koncentračního tábora Osvětim vypraven 17. ledna 1945 a jel po trase Gliwice, Rybník, Suchdol nad Odrou, Olomouc, Česká Třebová, Praha, Tábor, České Budějovice, Kaplice, Rybník, Horní Dvořiště, cílovou stanicí byl Mauthausen. Vlak byl sestaven z 37 otevřených nákladních vozů a převážel 2 000 vězňů, některé zdroje však uvádí, že vlak měl dokonce 54 vagonů a převážel až 6 000 vězňů. V zadní části vlaku byly ženy. Vlak smrti však byl v rakouském Pregartenu zastaven, protože koncentrační tábor v Mauthausenu byl přeplněn. Dvacátého šestého ledna 1945 se vlak číslo 10171 s vězni různých národností, hlavně Belgičanů, Poláků, Holanďanů a Francouzů, vrátil do Českých Budějovic. Odtud byl přesměrován do německého koncentráku Oranienburg asi 25 km od Berlína.

Po celé trase vlaku do Rakouska i zpět byli vykládáni mrtví vězni a strážé střílely umírající nebo uprchlíky. Kolik bylo dovezeno živých vězňů do Oranienburgu nikdo neví. Oběti Vlaku smrti připomínají památníky ve Velešíně, Netřebicích, Omlenicích a Horním Dvořišti, mrtví jsou však pochováni i na hřbitovech obcí kolem celé trasy transportů.

V Omlenicích byl odhalen Památník obětem transportu smrti 16.7.1961. Úpravu památníku navrhl akademický sochař František Kratochvíl z Prahy.

Další památníky obětem transportů smrti:

Horní Dvořiště - památník 14 obětí transportu smrti.

Netřebice - památník 44 obětí transportu smrti.

Velešín - na místním hřbitově pochováno 11 obětí transportu smrti.

16.3.1945 o 11.00 hod. přeletělo velké množství amerických letadel a u obce Mladoňova bylo svrženo osm těžkých bomb, které způsobily velké škody na polích i v lese.

2.5.1945 Američtí hloubkoví letci zničili o jedenácté hodině v Dolním Dvořišti na státní silnici u celního inspektorátu dva německé autobusy a nákladní auto. Na železniční zastávce Suchdol byla hloubkovými letci zničena lokomotiva.

8.5.1945 v 11.50 hod. byla obec Dolní Dvořiště obsazena americkým vojskem, které přijelo s tanky a pancéřovými vozy směrem po silnici od Vyššího Brodu. Na domech v obci byly vyvěšeny bílé prapory. Americká armáda odzbrojovala příslušníky říšskoněmecké armády jedoucí směrem k rakouským hranicím. Německá vojska nekladla při odzbrojování žádný odpor.

9.5.1945 Československý lid byl rudou a americkou armádou a vlastními věrnými Čechy osvobozen a svoboda nám byla vrácena zpět se starými historickými hranicemi. V Dolním Dvořišti po dobu okupace Němci, zůstaly věrny čs. národu dvě české rodiny a to Karla Huška a Antonína Lovečka.

11.5.1945 V dopoledních hodinách přijelo od Kaplice do Dolního Dvořiště ruské vojsko a obsadilo Dolní Dvořiště východně od státní hranice. Americké vojsko bylo západně od státní hranice. Tento stav byl až do 16.5. 1945, kdy Američané ustoupili za železniční trať od Certlova-Rybníku do Horního Dvořiště. Ruské velitelství bylo v Kaplici a Americké v Certlově. Podle záznamu v cetvinské pamětní knize přijela Rudá armáda do Cetvin již 10.5. 1945.

22.5.1945 o 10. hodině přijelo do Dolního Dvořiště 30 československých vojáků pod vedením por. Pražáka jako místní posádka a byli ubytováni v hostinci Hitzkera. Byl utvořen český MNV-místní národní výbor a poštovní úřad byl obsazen Čechy.

25.5.1945 v Dolním Dvořišti nastoupila znovuobnovená finanční stráž pod vedením vrchního inspektora Antonína Kadidla.

1.8. 1945 Došlo k tragické události v katastru obce Tichá.

Svobodník Jan Šíma od čsl. vojenské jednotky z Tiché, okres Kaplice, ve své služební horlivosti odjel dne 1. srpna 1945 o 11. hodině dopolední sám na kole na horní konec obce Tiché asi 7 km dlouhé a ve vzdálenosti asi 500 m od domů, prohledával s občanem Franzem Panyem z Tiché terén, kde byly odhozeny po říšskoněmecké armádě talířové miny. Když skutečně miny našel, poslal Franze Panyho pro povoz a sám se vzdálil k jinému místu s talířovými minami, kde buď do miny z bezprostřední blízkosti střílel a nebo minou neodborným způsobem pohnul, načež tato explodovala.

Svobodník Jan Šíma byl zasažen explozí do břicha, do levé nohy – kotníku a do holení kosti pravé nohy jakož i do stehna. Na místě zůstal smrtelně raněn ležeti a volati o pomoc. Franz Panyo se rychle k němu vrátil, a když viděl, co se stalo, vyrozuměl ihned obyvatelstvo. První k němu přispěchala Anna Plechatschová z Tiché čp. 128, která po ohledání zranění, obrátila svobodníka Šímu na záda a pomocí obvazu snažila se mu vyhrézlá střeva udržeti v dutině břišní. Po první takto poskytnuté pomoci byl svobodník Šíma odvezen na voze do domu rolníka Cvetlera v Tiché čp. 22, kam se po čase také dostavil vojenský lékař, který dal ihned svobodníka Šímu nákladním autem odvézt do nemocnice v Českých Budějovicích, kde byl Šíma o 18. hodině operován a o 20. hodině po operaci zemřel na vykrvácení z levé nohy a pohmoždění jater. K pohřbu byl převezen do jeho bydliště v Hluboké nad Vltavou. Komisionelní ohledání místa činu a šetření prováděly si vojenské úřady.

Ke zranění svobodníka Šímy došlo nešťastnou náhodou v neodborném zacházení s minou. Nedaleko miny byly nalezeny 4 revolvery, které tam byly odhozeny civilním obyvatelstvem z obavy před domovními prohlídkami. Svobodník Šíma po svém zranění nemohl již podati bližší vysvětlení o jeho nehodě s minou.

Svobodník Šíma byl u německého civilního obyvatelstva oblíben a také obyvatelstvo k jeho první pomoci a záchraně podnikalo všemožné kroky s pocitem soustrasti.

U svých vojenských představených byl svobodník Šíma taktéž oblíben, ježto byl ve svých výkonech velmi horlivý a proto také sám z vlastní iniciativy, odebral se na místo, kde byly civilním obyvatelstvem hlášeny nalezené miny a tam také našel svou smrt.“ Z protokolu velitele stanice SNB Cetviny.

Jan Šíma byl se všemi vojenskými poctami pohřben v Hluboké nad Vltavou 5. srpna 1945. Krátce po tragédii byl přímo na místě Šíмова zranění instalován kamenný pomník s textem: „Zde tragicky zahynul dne 1.8.1945 na stráži hranic svaté rodné země příslušník pěšího pluku 1 „MJH“ svobodník Jan Šíma.“

Zapomenutý pomník je dochován dodnes, ale je poměrně náročné ho nalézt, protože lesní cesta, která kdysi spojovala dnes neexistující obce Horní Tichou a Cetviny

*a od které je pomník vzdálen asi 50 m, již slouží jen k příležitostnému stahování dřeva.
Souřadnice: N48°38'7.14" E14°32'49.21"*

Na hřbitově v Hluboké nad Vltavou je dochován i Šimův hrob s textem: „Jan Šíma svobodník v záloze 1 PL MJH 1.10.1914 – 1.8.1945. Tragicky zahynul při výkonu vojenské služby na hranicích své vlasti.“

Zdroj: <http://severniceskobudejovicko.cz>

Autor: Jan Ciglbauer

8.8.1945 V Rychnově byla u několika osob vykonána domovní prohlídka za pomoci finanční stráže z Dolního Dvořiště, při které byly nalezeny různé věci, mimo to bylo zabaveno větší množství lihovin.

14.8.1945 Písemnosti bývalé strany NSDAP byly v Rožmitále zabaveny.

31.8.1945 U rolníka Trsiegra v Horním Kališti byly nalezeny dva vojenské traktory, u kterých udal, že je koupil od Američanů. U rolníka Pilse v Příbyslavově byly na poli nalezené zakopané konzervy v počtu 60 kusů, ty prý zakopali Rusové.

13.9.1945 Dle telefonického sdělení, že v Lipoltově čp.1 se má zdržovati německý voják, byla vykonána prohlídka domu, nikde nebyl zjištěn.

22.11.1945 Při průjezdu Rudé armády Dolním Dvořištěm byla jedním z vozidel usmrcena osmiletá dcera Jaromíra Landry, na neštěstí nenese nikdo vinu, protože pod auto skočila.

Památník vojákům Rudé armády, kteří padli při osvobozování Kaplicka je udržovaný s citem a pietou. Nachází se v Kaplici v parku mezi ulicemi Omlenická a Linecká.

Neznámý voják Rudé armády, který padl v Rychnově nad Malší je pohřben ve společném hrobě v Č. Budějovicích u Sv. Otýlie.

Jiří Císař

Smrt v EZOHu rPS Šejby.

Dne 3.12.1953 se z dovolené vrátil velitel roty Šejby ppor. Vladimír Chlubna. Druhý den ráno v 08 30 hod nastoupil službu OSH s voj. Rehákem a měli za úkol provést průzkum slyšitelnosti a viditelnosti signálu z pravého úseku roty hlídkami z terénu. S dozorčím důstojníkem roty čet. Macháčkem se domluvili na postupu a v 10 00 hod v prostoru koty-767 vystřelili červenou a bílou světlici. Velitel poté čekal u pojítka a operační mu sděloval poznatky hlídek z terénu. Asi za půl hodiny velitel vystřelil další světlici a to z prostoru hory Vysoká-1 034 m. Při dalším postupu podél DZ zjistili, že zbytek jedné světlice dopadl za DZ do suchého prostoru, který začal hořet. Velitel z nedaleké zdířky volal na rotu operačnímu, aby vypnul proud, že půjdou za DZ hasit požár. Po uhašení požáru se vrátili zpět a volali operačnímu, aby znovu zapnul proud do DZ. Poté postupovali k pozorovatelně Vysoká, kde asi do 12 00 hod střežili. Pak se vraceli zpět podél DZ na rotu a z dálky viděli, že požár se znovu rozhořel díky větru. Velitel poslal voj. Reháka k nedalekému pojítku, aby volal na rotu o vypnutí proudu z důvodu rozhoření požáru, že jej půjdou znovu uhasit. Zdířka pojítka byla vzdálena asi 200 m a velitel byl značně nervozní a rozrušen ohněm, že nechtěl čekat na vypnutí proudu z rotu a tak provedl nerozvážený čin. Zkratovat DZ. Jednou nohou se stoupl na pařez a druhou nohou si chtěl stoupnout na izolátor a provést zkratování, jenže uklouznul na mokřím pařezu a spadl přímo na vodiče elektrického proudu. Voj. Rehák viděl jak v DZ leží velitel rotu a okamžitě volal čet. Macháčkovi, aby volal lékařskou pomoc. Elektrický proud byl vypnut a voj. Rehák vytáhl velitele rotu z DZ a snažil se jej oživovat. Snaha byla marná. Přivolaný lékař konstatoval okamžitou smrt zasažením elektrickým proudem.

V tomto případě nese vinu sám velitel rotu, který nechtěl čekat pět minut než se vypne z rotu proud a svou hrubou nedbalostí si přivodil vlastní smrt.

Spis o úmrtí ppor. Vladimíra Chlubny ze dne 4.12.1953 u rotu PS - Šejby se nachází v ABS-archívu bezpečnostních složek v Kanicích u Brna-fond HS PS OSH 2357 rok 1953, karton-38.

Luděk Kozlovský

Usmrcení vojína Švantnera bleskem.

Dne 26.6.1955 v 10.45 hod došlo u 5. rPS Mlýnce k usmrcení voj. Jaroslava Švantnera, který byl zasažen bleskem při opouštění pozorovatelnu. V daném dni vykonávala službu ve složení velitel hlídky des. Jiří Kouba a voj. Jaroslav Švantner na pozorovatelně na prvním průseku. V ranních hodinách byla v úseku rotu kupovitá oblačnost a místy prosvěcovalo slunce. Asi v 10.30 hod počalo mírně pršet a kolem 10.40 hod déšť zesílil a z dále bylo slyšet zahřmění. Velitel hlídky des. Kouba vydal rozkaz k opuštění pozorovatelnu a hlídka se k tomu připravovala. Pozorovatelnu jako první opouštěl voj. Švantner a v okamžiku když uchopil kliku u dveří budky, ozvala se silná rána a voj. Švantner se skácel k zemi na ohoz pozorovatelnu. Des. Kouba přiskočil k voj. Švantnerovi a ten jen mu sdělil, aby pozdravoval otce a poté již nejevil

známky života. Des. Kouba chtěl pojítkem na rotu o pomoc a dostal ránu od pojítka a tak od toho opustil. Proto vystřelil ze samopalu krátkou dávku o pomoc. V tuto dobu projížděli příslušníci roty s povozem sena asi 500 m od pozorovatelný a slyšeli dávku ze samopalu. Jednoho nechali u koní a běželi k pozorovatelně. Vylezli nahoru a snažili se voj. Švantnera oživit. Jeden z nich běžel na rotu sdělit co se stalo a žádat o lékaře. Za 5 minut dojel k pozorovatelně zdravotník a začali voj. Švantnerovi dávat umělé dýchání. V 11.35 hod. se dostavil praporní lékař, který dal zasaženému injekci adrenalinu do srdce a nařídil jej snést z pozorovatelný z důvodu dosud trvající bouřky a na zemi jej oživovali. Všechna opatření již byly bezvýsledná. Podle posudku z pitevního protokolu nebylo možné po zasažení bleskem zabránit smrti ani včasným lékařským zákrokem.

Luděk Kozlovský

Na podzim roku 1974 jsem byl přemístěn na rPS Horní Dvořiště. S rotou Mlýnce jsme zabezpečovali praporní a později i brigádní rozhraní a to znamenalo, že jsem se musel seznámit s polovinou úseku sousední roty. Byl mi přidělen na zavedení staršina Marek a procházeli jsme úsek od III/4 až na rotu ke II/72 k potoku Trávnice. Šli jsme částečně po státní hranici, po čarách zakrývajících SH sousedem, podél zchátralého, ale dosud stojícího bývalého EZOHu, který byl někde zpevněn dalšími překážkami. V prostoru Konrátova, vpravo od cesty na Stiftung a k Lípě, na přivráceném svahu pod lesem u koty 716, upoutala moji pozornost malá tabulka, připevněná na stojanu staré dřevěné pozorovatelný u drátěného zátarasu se zněním: „ Zde 26.6.1955 v 10.45 zahynul při plnění úkolu k OSH ČSSR úderem blesku na pozorovatelně člen pohraniční hlídky voj. Jaroslav Švantner. Čest jeho památce.“ Staršina mi tragickou událost popsal a já jsem se později od mjr. Paura, který v té době rotě velel, dozvěděl o celém případě více podrobností.

O mnoho let později, na srazu veteránů v Loučovicích jeden z nejstarších veteránů příběh voj. Jaroslava Švantnera odvyprávěl a dodal, že pozorovatelná se měla snížit a opravit. Měla díru ve střeše od blesku a vyražené okno. Příští rok na jaře se tam měl dát křížek a tabulka s nápisem na stojanu. Druhý den jsme se vydali tabulku hledat, celý prostor od III/4 až ke Stiftungu a dále kolem bývalého lomu DZ a pozorovatelný jsme prošli, lépe řečeno prolezli, ale nic jsme nenašli. Po těch likvidačních úpravách v devadesátém roce, kdy byl celý prostor rozryt buldozerem je to tam celé zarostlé. Ptali jsme se procházejícího myslivce, ale ani on nic o tabulce s nápisem nevěděl. Žádám vás proto, všechny pohraničníky zda nemáte třeba nějakou fotografii oné tabulky, abyste se mi ozvali. Rádi bychom místo znovu nějak upravili a důstojně tak vzpomenu na našeho zahynulého kamaráda.

Antonín Novotný

půl roce mi bylo sděleno, že nic k smrti strážmistra Oldřicha Lapáčka se nenašlo. Materiály, které by něco mohly potvrzovat byly zničeny při povodni. To je zatím vše, co se dosud podařilo zjistit. Občas si nějaký pamětník v kraji na něco vzpomene, ale to jsou spíš jen dohady, které od někoho někdy slyšeli. Všichni se shodují, že slyšeli od pamětníků, že začátkem padesátých let se na Pohoří střílelo a prý tam byl i někdo zastřelen.

Pokud si na něco vzpomenete, co by mohlo se smrtí strážmistra Oldřicha Lapáčka souviset ,budeme za každou informaci rádi a snad se trochu posuneme dál.....

Luděk Kozlovský

Statistiky.

Je tomu už téměř deset roků co se na nás, soukromé badatele, začaly snášet dotazy týkající se počtu úmrtí pohraničnicků během výkonu služby na státní hranici. Začali jsme proto hledat potřebná data za využití materiálů z ABS, SOA, kronik jednotek, materiálů z různých výstav a tisku, rozhovorů s pamětníky událostí. Propátrali jsme kdeco. Dalo nám to zabrat, ale nakonec jsme po prostudování všech materiálů dospěli k následujícím závěrům.

Vzhledem k citlivosti dat budeme zpracované jmenné seznamy a tabulky zasílat pouze konkrétním zájemcům pro jejich studijní účely.

Sledované období: 1951 – 1990

Sledované místo: 15. bPS České Budějovice

U 15.bPS zemřelo ve sledovaném období celkem 73 pohraničnicků

<i>Příčina úmrtí</i>		<i>Příčina</i>		<i>Způsob provedení</i>	
sebevražda	29	problémy s děvčetem	19	zastřelením	26
		nezjištěno	10	oběšením	1
				otrava léky	1
				na řádné dovolené	1
dopravní nehoda	16	alkohol	4	motocyklu	7
		jiná	12	jiný	9
zástava srdce	6				
otrava plynem	1	technická závada	1		
smrt v EZOH	6				
utonutí	5	alkohol	4		
náhodný výstřel	4	porušení služeb. předpisů	4	manipulace se služ. zbraní	3
				manipulace s jinou municí	1
zastřelen čl. hlídky	4	narušení vztahů	4	služební zbraň	4
zabití bleskem	1				
zstřelen agentem	1				

Antonín Novotný